

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Ola Borre

En uppsats om jurisdiktion
- med anledning av Palestinas ratificering av Romstadgan

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Sverker Jönsson

Termin: VT 2016

Abstract

The aim of this essay is to examine the prerequisites necessary for the International Criminal Court (ICC) to have jurisdiction over crimes committed on the West Bank/Gaza. These areas are specifically chosen considering claims about them constituting the territory of a Palestinian state, which, in January 2015, deposited its instrument of ratification for the Rome Statute. Subsequently, the prosecutor of the ICC launched a, still ongoing, preliminary investigation. Palestine has furthermore published a 12.3-declaration, authorizing the ICC to hear cases concerning potential crimes committed after the 13th of June 2014.

Bearing in mind that several judicial questions, relevant for the case, have never been dealt with during the court's nearly 15 year old history, doctrine has come to play an important role in providing answers when the words of the Rome Statute have been insufficient. These question marks and grey areas undoubtedly obstructs a definite answer to the important questions of this essay. However, several conclusions can be drawn: The prosecutor has, in the report of ongoing preliminary investigations (2015), brought up acts that can be classified as crimes against the Rome Statute. Temporal jurisdiction for crimes committed after the 13th of June 2014 is relatively uncontroversial. Territorial jurisdiction is, on the contrary, too complex and insufficiently tested in case law of the ICC for categorical answers. Concerning the West Bank, where the de-facto control is currently divided between Palestine and Israel, the judicial grey areas are particularly substantial. Furthermore, the prosecutor seems convinced that Palestine's status as a state will not raise difficulties. What the court believes is yet to be determined.

Sammanfattning

Denna uppsats ämnar att studera vad som krävs för att International Criminal Court (ICC) ska ha jurisdiktion att pröva gärningar begångna på Västbanken/Gaza. Dessa områden är specifikt utvalda då de kan påstås vara en del av en palestinsk stats territorium och Palestina i januari 2015 deponerade sitt ratifikationsinstrument för att kunna omfattas av Romstadgan. Strax därefter inledde ICC:s åklagare en preliminär utredning som fortfarande pågår. Genom en 12.3-förklaring har Palestina gett ICC tidsmässig jurisdiktion fr.o.m. den 13 juni 2014.

Eftersom ett flertal frågor som kan komma att aktualiseras aldrig har prövats förr i domstolens snart 15 år långa historia, har den juridiska litteraturen varit ett behjälpligt substitut när Romstadgans ordalydelse varit otillräcklig. Dessa spörsmål och gråzoner gör dock frågeställningen svårbesvarad – även om ett antal konstateranden kan göras: Åklagaren har i sin rapport över preliminära utredningar år 2015 behandlat gärningar, vilka återfinns som brott i Romstadgan. Tidsmässig jurisdiktion fr.o.m. den 13 juni 2014 är relativt okontroversiellt. Territoriell jurisdiktion är däremot för komplicerat och oprövat för säkra svar ska kunna ges. Framför allt är Västbanken, som i dagsläget har en form av uppdelad de facto-kontroll, ett område som uppställer ett antal frågetecken. Vidare verkar åklagaren övertygad om att Palestinas status som stat är en självklarhet, vilket domstolen kommer att behöva ta ställning till.

Innehållsförteckning

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
1.2 Avgränsning	5
1.3 Disposition.....	6
1.4 Metod och material.....	6
2. ICC	8
2.1 Jurisdiktionsgrunder	8
2.1.1 Materiell jurisdiktion	8
2.1.2 Tidsmässig jurisdiktion.....	10
2.1.3 Territoriell jurisdiktion	11
2.2 Vägen till domstolen.....	12
3. Israel-Palestinakonflikten.....	14
3.1 Kronologisk summering	14
3.2 Palestina i ICC.....	16
3.3 Den aktuella konflikten.....	17
4. Diskussion.....	19
5. Avslutning.....	23
Käll- och litteraturförteckning	24

1. Inledning

Den som studerar 1900-talshistorien kan lätt förundras över mänsklighetens förmåga att finna diplomatiska vägar framåt. I takt med globaliseringen har ett flertal plattformar skapats för att förebygga och lösa våldsamma konflikter. Institutioner såsom FN:s säkerhetsråd, generalsekreterarens medlingsinstitut och ICJ kan nämnas. Men dessa har inte ansetts tillräckliga. I en gemensam strävan att utkräva ansvar från de individer som begår de värsta tänkbara brotten, skapades ICC som en permanent domstol.

Denna uppsats tar en närmre titt på ICC:s roll i den, vid en första anblick, olösbare konflikten mellan Israel och Palestina. Frågan aktualiserades i samband med att Palestina i januari 2015 blev en fördragsstat till Romstadgan och den preliminära utredning som ICC:s åklagare inledde därefter. Det juridiska perspektivet uppmärksammar ett flertal komplexa frågor som domstolen potentiellt kommer att ställas inför: Bör Palestina ses som en stat? I så fall vilka territorium anses tillfalla den staten? Vilken betydelse får det att Israel inte har ratificerat Romstadgan? Sker gärningar i Palestina som kan anses vara så allvarliga att de kan kategoriseras som brott mot Romstadgan?

1.1 Syfte och frågeställning

Med anledning av Palestinas ratifikation av Romstadgan väcks ett flertal frågor av juridisk karaktär och den som förefaller vara av störst intresse gäller jurisdiktion. För att den internationella brottmålsdomstolen ska vara behörig krävs att ett flertal jurisdiktionsgrunder föreligger. En djupdykning i vilka dessa är och huruvida domstolen är behörig att ö.h.t. pröva målet är på sin plats.

Frågeställningen är: Om ICC:s åklagare väljer att gå vidare med utredning av Palestina, har domstolen jurisdiktion att pröva gärningar begångna i Västbanken/Gaza?

1.2 Avgränsning

Israel-Palestinakonflikten utgör en så pass mångfacetterad konflikt att en erinran bör göras redan i denna uppsats inledande avsnitt: Målsättningen med denna uppsats är inte att finna en lösning på konflikten. Detta är en juridisk uppsats som behandlar frågan om jurisdiktion vid den internationella brottmålsdomstolen. Läsaren bör dock ha i åtanke att frågan om bl.a. territoriell jurisdiktion kompliceras av gränsdragningar mellan parterna i konflikten, vilka än idag utgör ett huvudbry. En

summering av hur gränserna har förändrats över tid är således av nytta för ett fullständigt besvarande av frågeställning.

Ytterligare en poäng värd att göra i detta sammanhang, gällande materiell jurisdiktion, är att frågeställningen inte kräver en fullständig redogörelse för alla brott som finns i Romstadgan, utan endast ett konstaterande att gärningar som kan kategoriseras som brott mot Romstadgan kan ha begåtts. Detta är tillräckligt för att bedöma om materiell jurisdiktion föreligger.

1.3 Disposition

Uppsatsens är, utöver det sedvanliga, indelad i två kapitel: Ett som redogör för all relevant information om ICC:s jurisdiktionsgrunder och ett som redogör för själva konflikten och hur denna har blivit aktuell för ICC. Såväl andra som tredje kapitlet innehåller underkapitel. Genomgående för kapitel 2.1 är att fokus ligger på de olika jurisdiktionsgrunderna (materiell, tidsmässig och territoriell/personlig). För en bättre helhetsförståelse för hur målet kommit till åklagaren, men även bedömningen av tidsmässig jurisdiktion, finns kapitel 2.2 om vägen till domstolen.

Det tredje kapitlet inriktar sig på de områden som är relevanta för jurisdiktionsfrågan. 3.1 handlar om hur konflikten mellan Israel och Palestina har utvecklats och hur territorierna har hamnat i den ena eller andra sidans kontroll. De två därpå följande underkapitlen handlar om hur Palestina har kommit att bli en fördragsstat till Romstadgan och en beskrivning av vad som framkommit i åklagarens utredning om den aktuella konflikten.

1.4 Metod och material

Även om ICC:s praxis finns tillgänglig och inte tar en evighet att gå igenom pärm till pärm, har det varit svårt att finna svar på de mer komplicerade frågorna. Som bakgrund kan nämnas att ICC:s åklagare, med ett fåtal undantag, relativt nyligen börjat att utreda mål som inkluderar ett flertal stater, varav minst en inte är part till Romstadgan (se bl.a. åklagarens utredning år 2015 gällande Georgien, Irak och Afghanistan). Sålunda har doktrin kommit att bli en viktig rättskälla. För de juridiska frågorna har främst uppslagsverk från professorer använts: Närmare bestämt William Schabas (Leiden University), Ulf Linderfalk (Lunds universitet) och Michail Vagias (Haag University). Gällande William Schabas bör nämnas att han avgått år 2015 som ordförande för en FN-panel, tillsatt av FN:s råd för mänskliga rättigheter (UNHRC), som skulle utreda 51-dagarskonflikten.

Anledningen var en intressekonflikt som kan spåras tillbaka till 2012 då Schabas arbetade för PLO som konsult.¹ Noggrann källkritik är alltså befogad: Omnämnd praxis har dubbelkollats och för de frågor där doktrin är mer betydelsefull har andra källor använts som kompletterande material.

Eftersom kap. 3.1, om Israel och Palestina, består av en redogörelse för ett händelseförlopp – snarare än en åsiktsbaserad diskussion – har endast en bok, av Karin Aggestam (professor vid statsvetenskapliga institutionen i Lund) m.fl., använts. För resterande del av det tredje kapitlet, som snarare anknyter till hur utredning inletts och vad som framkommit, får åklagarens rapport för år 2015 anses vara den primära källan. Detta är det mest uppdaterade materialet som finns, då åklagaren inte släpper sin rapport för år 2016 förrän november/december i år.

Även Elements of Crimes – som enligt art. 9 i Romstadgan är en erkänd rättskälla – har använts i den mån den har kunnat förtydliga stadgans innehåll.

---

¹ <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31107988>.

2. ICC

Efter att två internationella brottmålstribunaler inrättats med anledning av inbördeskrigen i Rwanda och forna Jugoslavien på 1990-talet, fanns en vilja att bilda en permanent domstol med befogenhet att döma i mål rörande några av de värsta brotten inom den internationell straffrätt. Genom en diplomatisk konferens i Rom år 1998, framtogs den s.k. Romstadgan. Denna trädde ikraft den 1 juli 2002, vilket ledde till upprättandet av den internationella brottmålsdomstolen i Haag (härefter benämnd ”ICC”) som därmed blev den permanenta lösningen som flera stater eftersträvat. I skrivande stund är Romstadgan ratificerad av 123 stater.²

2.1 Jurisdiktionsgrunder

För att ICC ska vara behörig att pröva ett mål krävs att ett flertal jurisdiktionsgrunder är uppfyllda. Detta följer det mönster som finns för internationella domstolar: de bygger som utgångspunkt på ett slags samtycke från suveräna stater som själva valt att delegera mål gällande delar av den internationella rätten till domstolen. Från principen om samtycke som grund för behörighet finns dock undantag, vilket kommer att diskuteras nedan (se kap. 2.2).

2.1.1 Materiell jurisdiktion

ICC är endast behörig i mål som gäller ett antal s.k. international core crimes, närmare bestämt: folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser (art. 5). Bestämmelserna om aggressionsbrott har ännu inte trätt ikraft, varför de inte är relevanta för denna uppsats.³

Artikel 6 behandlar folkmord. Där definieras brottet som att, med syftet att helt eller delvis utrota en national, etnisk, rasmässig eller religiös folkgrupp, bl.a. mördar eller vållar allvarlig skada på medlemmar i den gruppen. Rekviritet ”helt eller delvis” får tolkas som en tröskel med syftet att folkmordsbrottet inte ska devalveras. Det har bl.a. kommenterats av ICTY:s appellationsdomstol att det ska röra sig om en betydande andel (eng. ”substantial portion”) av den utsatta gruppen.⁴

Det andra brottet, brott mot mänskligheten, förutsätter omfattande eller systematiska brott mot civilbefolkning (art. 7). Med ”omfattande” avses gärningar begångna på ett stort område eller ett

---

² Linderfalk, Folkrätten i ett nötskal, s. 47 f, se även Report on Preliminary Examination Activities (2015), p. 50.

³ Se art. 5.2 i Romstadgan, som hänvisar till art. 121 och 123.

⁴ Schabas, The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statue, s. 127 ff.

mindre område men riktat mot ett stort antal individer. ”Systematiskt” tar snarare sikt på gärningar som framstår som organiserade och där det är osannolikt att sambanden mellan dem är en tillfällighet.⁵ Märk väl att det inte erfordras att en väpnad konflikt föreligger – till skillnad från krigsförbrytelsebrotten.⁶ Brott mot mänskligheten kan även urskiljas från folkmord på det sättet att det varken ställs krav på diskriminerande motiv (bortsett från förföljelse, art. 7.1(h)) eller syftet att helt eller delvis utrota (bortsett från utrotning, art. 7.1(b)).

Brott mot mänskligheten kan begås av såväl stater som organisationer med förmågan att begå de aktuella typerna av gärningar. Dessa brott måste vara planerade, uppstyrda eller organiserade – och sålunda inte spontana eller isolerade handlingar.⁷ De straffbara gärningarna är bl.a. uppsåtligt dödande, slaveri, förföljelse, utrotning, apartheid och tortyr. Som brott mot mänskligheten anses även deportering eller tvångsförflyttning av befolkning, vilket definieras som en ”påtvungad förflyttning utan folkrättsligt tillåtna skäl av de berörda personerna genom utvisning eller andra tvångsmedel från det område där de lagligen uppehåller sig” (art. 7.1(d), jmf. 7.2(d)). Folkrätten kan tillåta sådana förflyttningar med anledning av t.ex. civilbefolkningens säkerhet eller militära skäl, men sådana evakueringsgrunder är till sin natur temporära och ska alltså upphöra så fort fientligheterna i området har upphört.⁸ Artikel 7 avslutas med slasktratten ”andra inhumana gärningar av liknande beskaffenhet”, vilket öppnar upp för en praxisstyrd utveckling av brottsbegreppet.

Det sista brottet som diskuteras i detta avsnitt är krigsförbrytelser (art. 8). Dessa brott kan endast begås inom ramen för en väpnad konflikt, vilket inte definieras i Romstadgan. ICTY:s definition har dock förblivit relevant i doktrinen. Denna är att en väpnad konflikt föreligger när det förekommer väpnade stridigheter mellan stater eller förlängda väpnade stridigheter mellan stat och organiserade beväpnade grupper – eller mellan sådana grupper inom en stat.⁹

Krigsförbrytelser kan delas in i ett flertal olika kategorier som avgör vilka brott som är aktuella, men för enkelhetens skull behandlas här endast kategoriseringen mellan internationella och icke-internationella väpnade konflikter. Avgörande är i vanliga fall om konflikten involverar mer än en stat. Om så inte är fallet behöver konflikten nå en sådan allvarlighetsgrad att den inte kan ses som

---

⁵ Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 147 ff.

⁶ *Ibid*, s. 144.

⁷ Pre-Trial Chamber II, Bemba-målet, dokument ICC-01/05-01/08, paragraf 81.

⁸ Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 163 f.

⁹ Linderfalk, *Folkrätten i ett nötskal*, s. 218 – se även Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 199.

något mer än ett upplopp eller interna oroliga stämningar. Denna gränsdragning kompliceras dock något när det aktuella området är ockuperat av en annan stat, men i Elements of Crimes (art. 8.2(a(i))) stipuleras att internationella väpnade konflikter inkluderar militära ockupationer.¹⁰

Första punkten i artikel 8 är formulerad på ett sätt som kan ge ett blandat intryck: Domstolen är behörig gällande krigsförbrytelser, ”i synnerhet när de utgör en del av en plan eller policy eller utgör en del av förövandet av sådana brott i stor skala”. Detta ska förstås som att domstolen är behörig även när endast en mindre storskalig krigsförbrytelse har begåtts. Dock har åklagaren otvivelaktigt tagit detta som en indikation på att denne bör rikta in sig på brott av något allvarligare karaktär.¹¹

Vidare bör det uppmärksammas att krigsförbrytelser innehåller ett kausalsambandsrekvisit. Den väpnade konflikten måste spela ”en väsentlig roll i gärningsmannens beslut, förmåga eller det sätt på vilket brottet begicks”, för att klassificeras som en krigsförbrytelse.¹²

Listan över brott som kan vara krigsförbrytelse är lång – för att nämna några exempel: Uppsåtligt dödande, tortyr, förstörelse eller beslagtagande av egendom (art. 8.1(a)). Samtliga brott i art. 8.1(a) behöver rikta sig mot av Genèvekonventionerna beskyddade personer, t.ex. krigsfångar, civilbefolkning eller skadade eller sjuka militärer. Som civilbefolkning räknas även personer som befinner sig i ett ockuperat område som har ockuperats av en stat, i vilken de inte är medborgare.¹³

Listan över krigsförbrytelser i internationella väpnade konflikter fortsätter i art. 8.2(b) som tar sikte på andra brott mot folkrätten (än i Genèvekonventionerna). Av särskilt intresse är bl.a. art.

8.2(b(viii)), vari stadgas att en ockuperande makt inte får flytta, direkt eller indirekt, sin befolkning till det ockuperade territoriet eller för den delen deportera eller tvångsflytta delar av befolkningen i det ockuperade området inom eller utom samma territorium. Art. 8.2 innehåller även bestämmelser om attacker mot civilbefolkning eller byggnader avsedda för bl.a. religion eller vård (art. 8.2(b)(ix)).

2.1.2 Tidsmässig jurisdiktion

ICC:s tidsmässiga jurisdiktion tar sin utgångspunkt i art. 11.1, vari framgår att domstolen endast har jurisdiktion över brott begångna efter Romstadgans ikraftträdande, d.v.s. den 1 juli 2002. För stater som anslutit sig till Romstadgan efter det datumet gäller punkt 2. Detta innebär att domstolen endast

---

¹⁰ Elements of Crimes, fotnot 34.

¹¹ Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 201.

¹² *Ibid*, s. 207.

¹³ *Ibid*, s. 209 ff.

har jurisdiktion när de relevanta brotten har begåtts efter det att stadgan trädde ikraft för den aktuella staten, närmare bestämt ”den första dagen i månaden som följer efter den sextionde dagen efter den dag då staten ifråga deponerade sitt instrument avseende ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning” (art. 126.2).

Från denna regel finns dock ett undantag. En stat kan genom art 12.3 (se kap. 2.1.3) göra en förklaring att domstolen ska ha jurisdiktion över brott som begåtts dessförinnan. En sådan förklaring kan dock inte ge domstolen behörighet för brott begångna före den 1 juli 2002, vilket är en naturlig följd av förbudet mot retroaktiv bestraffning (art. 24).¹⁴

2.1.3 Territoriell jurisdiktion

Frågan om territoriell och personlig jurisdiktion behandlas i art. 12 och kommer båda att redogöras för i detta underkapitel. Artikel 12 är den artikel som gör att ICC inte har universell jurisdiktion. Där föreskrivs att fördragsstater accepterar domstolens jurisdiktion gällande de brott som angetts i art. 5 (art. 12.1), men klurigheterna stannar inte där. Genom punkt två bestäms att för alla mål som kommit till domstolen genom att en fördragsstat eller en s.k. 12.3-stat har begärt utredning av åklagaren eller genom att åklagaren själv tagit initiativ till utredningen (art. 13.a och c), har domstolen jurisdiktion i två situationer:

1. När brottet begåtts på fördragsstatens territorium eller ombord flygplan/båt registrerad i den staten, eller,
2. När gärningsmannen är medborgare i fördragsstaten.

Det går att diskutera detta i termer om anknytningspunkter. Enligt den traditionella straffrättsliga terminologin har alltså ICC jurisdiktion genom territorialitetsprincipen, flaggstatsprincipen och aktiva personalitetsprincipen.

Territoriell jurisdiktion skulle potentiellt kunna väcka ett flertal komplexa juridiska frågeställningar, men än så länge har domstolen inte haft några större problem att tackla. Ett sådant problem skulle kunna vara frågan om huruvida ICC kan ha territoriell jurisdiktion över områden som tillhört en fördragsstat, men över vilket den staten har förlorat effektiv kontroll. I doktrin har åsikten förekommit, att det inte finns ett krav på effektiv kontroll i artikel 12 så för t.ex. Cypern, skulle ICC

---

¹⁴ Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 275 f.

kunna behandla brott som begåtts i hela staten, trots att norra Cypern har ockuperats av Turkiet sedan år 1974.¹⁵

Ytterligare ett diskussionsvärdigt problem är huruvida en stat kan, genom ratifikation av Romstadgan, ge ICC jurisdiktion över brott begångna av medborgare i andra stater. Detta bör dock inte vålla ett större huvudbry – den internationella straffrätten tillåter trots allt i vanliga fall stater att åtala medborgare i andra stater som begår brott på ens territorium och denna rätt kan med all sannolikhet delegeras vidare till en internationell domstol.

Vidare aktualiserar Romstadgan frågor om brott som tekniskt sett kan begås i flera stater, t.ex. om en missil skjuts från en stat och träffar en annan stats territorium på ett sätt som utgör en krigsförbrytelse. Detta har ännu inte prövats av ICC och förtydligas inte heller i Elements of Crimes, men det är inte helt otänkbart att handlingar i stat A som orsakar skador på stat B:s territorium kan falla inom den senares jurisdiktion.¹⁶ I en sådan situation menar Michail Vagias att bedömningen behöver inkludera huruvida skadan är direkt, förutsebar, substantiell, uppsåtlig orsakad och tillräckligt kopplad (eng. sufficiently linked) till territoriet. Detta har benämnts ”effektdoktrinen”. Ämnet kompliceras ytterligare när det aktuella territoriet är en del av en fördragsstat men t.ex. avfyrandet av en missil på ett sätt som utgör en krigsförbrytelse sker på en icke-fördragsstats territorium. Effektdoktrinen skulle, förutsatt att kriterierna är uppfyllda, tillåta jurisdiktion i en sådan situation. Tanken om att gärningar som begås i en stat och får effekter i en annan kan åtalas i den påverkade staten återfinns bl.a. inom den internationella konkurrensrätten.¹⁷

2.2 Vägen till domstolen

Stegen från att ett brott begås till att målet tas upp i ICC är många och långa. Ovan har artikel 12 diskuterats. Denna är viktig för att gärningar ö.h.t. ska kunna utredas. En stat kan, genom ratificering av Romstadgan och/eller en 12.3-förklaring, ge ICC behörighet att pröva gärningar som begåtts på statens territorium eller av statens medborgare. Antingen kan staten själv begära att åklagaren utreder en viss situation (art 13.a och art. 14), alternativt kan åklagaren själv ta initiativ till att inleda en preliminär utredning och, om det finns rimlig grund (eng. reasonable ground) för fortsatt

---

¹⁵ Schabas, *The International Criminal Court – A Commentary on the Rome Statute*, s. 285 ff.

¹⁶ *Ibid*, s. 285 f.

¹⁷ Vagias, *The Territorial Jurisdiction of the International Court*, s. 205 – texten hänvisar till det s.k. Nippon-målet.

utredning, vända sig till Pre-Trial Chamber för tillstånd att inleda en formell utredning (art. 13.c och art. 15, jfr art. 53). Annars ska utredningen läggas ned. Vidare finns ytterligare ett sätt för åklagaren att inleda en utredning: Om FN:s säkerhetsråd hänskjuter målet till åklagaren (art. 13.b). I sådana fall gäller inte de vanliga reglerna om territoriell jurisdiktion, vilket innebär att domstolen har jurisdiktion även om den aktuella händelsen inträffat på ett område som inte tillhör en fördragsstat eller begåtts av en medborgare i en sådan stat (art. 13.2 e contrario).

Säkerhetsrådet inflytande över ICC är dock inte endast befogenheten att hänskjuta mål till åklagaren. Genom artikel 16 kan säkerhetsrådet även skjuta upp en utredning i upp till 12 månader. Värt att notera är att vetorätten inte kan användas för att tillämpa artikel 16. Tvärtom: Om ett förslag i enlighet med artikel 16 läggs krävs alltså att en majoritet i rådet bifaller samt att inga stater lägger in sitt veto.

Av Romstadgans portalparagraf framgår att ICC är en komplementär domstol. Den ska sålunda endast användas när stater är ovilliga eller oförmögna att själva utreda eller åtala (art. 17). Detta är dock snarare en fråga om admissibilitet – och inte om jurisdiktion.

3. Israel-Palestinakonflikten

Konfliktens rötter är många och sitter djupt i jorden. Detta avsnitt ämnar endast att ge en kort summering av det kronologiska händelseförloppet som lett fram till dagens läge, följt av en redogörelse för hur målet ö.h.t. blivit aktuellt för ICC och vad, mer specifikt, ICC utreder.

3.1 Kronologisk summering

Kampen om det aktuella området kan påstås ha inletts redan i samband med första världskriget. Det nyligen grundade Nationernas Förbund (NF) beslutade att Storbritannien skulle ha mandatet att administrera Palestinaområdet och Transjordanien.¹⁸

Två år efter Förenta Nationernas (FN) grundande antogs resolution 181 (II), Future government of Palestine. Resolutionen behandlade frågan om framtiden för det område som sedan WWI kontrollerats av Storbritannien och framhävde lösningen att två nya stater skulle bildas: En arabisk och en judisk. Jerusalem var tänkt att ställas under internationell administration. Staten Israel proklamerades den 14 maj 1948. Det ska noteras att resolutionens s.k. delningsplan inte var okontroversiell, vilket formaliserades redan några timmar efter proklamationen då det arabisk-israeliska kriget bröt ut. Kriget slutade med ett vapenstillstånd år 1949 och att Israel nu hade kontroll över delar av det arabiska territoriet och västra Jerusalem.¹⁹

Nästa händelse av större relevans inträffade 1967: det s.k. Sexdagarskriget. Konsekvenserna av kriget blev att Israel övertog kontrollen över Västbanken, östra Jerusalem, Gazaremsan, Sinaihalvön och Golanhöjderna. Efter krigsslutet ingick arabstaterna en pakt om de s.k. ”tre-nejen”: Nej till erkännande, förhandlingar och fred med Israel. Med undantag för Sinaihalvön, som står under Egyptiskt kontroll sedan fredsavtalet 1979, har områdena varit fortsatt kontroversiella in på 2000-talet.²⁰ Den israeliska ockupationen har fördömts av FN.²¹

Under sent 1970-tal inleddes försök till att finna en diplomatisk väg framåt. Genom 1979 års Camp David-avtal normaliserades relationerna mellan Israel och Egypten, vilket ledde till att Israel drog tillbaka sina trupper från Sinaihalvön (som nu alltså återgick till egyptisk kontroll). Förhandlingar

---

¹⁸ Aggestam m.fl., Mellan krig och fred i Israel/Palestina, s. 77f.

¹⁹ Ibid, s. 20f, se även FN-resolution 181 (II).

²⁰ Aggestam m.fl., Mellan krig och fred i Israel/Palestina, s. 27f.

²¹ FN-resolution 242 (1967).

påbörjades också om Västbankens och Gazaremsans framtida status – även om dessa frågor alltså inte kunde lösas.

Värt att notera är också bildandet av Palestine Liberation Organization (PLO) 1964. Inledningsvis förespråkade organisationen en sekulärt palestinsk stat som substitut för en tvåstatslösning. 1988 skulle dock den politiska falangen få större genomslag inom organisationen då staten Palestina utropades och ansåg sig vara berättigad till den arabiska statens territorium i FN:s delningsplan från 1947.²²

Under 1990-talet nåddes det som i litteraturen ibland kallats för det ”mogna ögonblicket”. Efter PLO:s nya ställningstaganden, växande internationell kritik mot den israelisk ockupations- och bosättningspolitik, slutet på Kalla kriget och slutet på det s.k. Gulfkriget, fanns en vilja mellan Palestina och Israel att finna en lösning på konflikten. Osloförhandlingarna resulterade i 1993 års Principdeklaration. Där stadgades att:

- Israel skulle dra tillbaka sina trupper;
- en övergångsmyndighet (senare känd som ”palestinska myndigheten”) skulle inrättas,
- politiska val till ett nytt, palestinskt, lagstiftande råd skulle hållas vart fjärde år samt att en president skulle väljas,
- en palestinsk polis skulle upprättas,
- förhandlingar om israeliska bosättningar, territoriella gränser, palestinska flyktingar samt en permanent status för Västbanken, Gazaremsan och Jerusalem skulle inledas.²³

Flera frågor hade alltså ännu inte lösts, men Osloförhandlingarna får åtminstone betraktas som en milstolpe för försöken till en diplomatisk lösning. Året därpå slöts det s.k. Gaza-Jeriko-avtalet som specificerade det israelitiska tillbakadragandet från Gazaremsan till 60 % av området samt ett fullständigt tillbakadragande från staden Jeriko (på Västbanken).²⁴

År 1995 slöts även Oslo II-avtalet, av vilket följde ytterligare tre relativt stora tillbakadragande av israeler samt en komplex uppdelning av Västbanken i område A (helt kontrollerat av Palestina), område B (delad kontroll mellan Israel och Palestina) samt område C (fullt kontrollerat av Israel).²⁵

---

²² Aggestam m.fl., Mellan krig och fred i Israel/Palestina, s. 32 samt s. 40.

²³ Ibid, s. 109.

²⁴ Aggestam m.fl., Mellan krig och fred i Israel/Palestina, s. 112.

²⁵ Ibid, s. 112 ff.

År 2000 möttes parterna i Camp David för en förhandling om en permanent lösning för bl.a. israeliska bosättningar på Västbanken och hur uppdelningen av Jerusalem kunde se ut. En lösning kunde dock inte nås.²⁶

2000-talet har tagit flera svängar: Militära sammandrabbningar har ägt rum för att sedan övergå till förhandlingar och försök till diplomatiska lösningar – och så har det fortsatt i cykler. Viktigt att notera är det fullständiga tillbakadragande från Gazaremsan som Israel genomförde år 2005. Under samma period har israeliska bosättningar på Västbanken dock ökat (från 210'000 år 2002 till 320'000 år 2013).²⁷

3.2 Palestina i ICC

I ett försök att få till en prövning av potentiella brott mot Romstadgan skickade den palestinska myndigheten den 29 januari 2009 en 12.3-förklaring till ICC:s åklagare. I april 2012 återkom åklagaren med sin juridiska analys: Denna inkluderade slutsatsen att Palestina, som då endast var en s.k. observerande enhet (eng. ”observer entity”) i FN samt hade en i övrigt omtvistad status som stat, inte kunde utnyttja Romstadgan. Åklagaren identifierade alltså en skillnad mellan icke-medlemsstater i FN med observatörsstatus och observerande enheter som den avgörande faktorn.²⁸

Den 29 november 2012 antog FN:s generalförsamling resolution 67/19, vilken gav Palestina status som en icke-medlemsstat med observatörsstatus. Resolutionen antogs med 138 röster för, 9 röster emot och 41 nedlagda. Med anledning av detta gjorde åklagaren analysen att Palestinas förändrade status inte kunde få retroaktivt effekt i den bemärkelsen att 2009 års 12.3-förklaring fick effekt. Däremot kunde Palestina fr.o.m. november 2012 ratificera Romstadgan alternativt genomföra en ny 12.3-förklaring.²⁹

Den 2 januari 2015 deponerade Palestina sitt ratifikationsinstrument hos FN:s generalsekreterare, som godkände denna med anledning av resolution 67/19. Därmed blev Palestina, den 6 januari 2015, ICC:s 123:e fördragsstat. Stadgan trädde ikraft den 1 april samma år. Av intresse är även att Palestina den 1 januari – d.v.s. före ratifikationsinstrumentet deponerades – skickade en ny 12.3-

---

²⁶ Aggestam m.fl., *Mellan krig och fred i Israel/Palestina*, s. 118 f.

²⁷ *Ibid*, s. 150 f, jfr *Report on Preliminary Examination Activities (2015)*, p. 55.

²⁸ *Report on Preliminary Examination Activities (2015)*, p. 48.

²⁹ *Ibid*, p. 49.

förklaring, vilken gav ICC tidsmässig jurisdiktion för brott begångna fr.o.m. den 13 juni 2014.³⁰

Åklagaren drog slutsatsen att en preliminär utredning kunde inledas. Vidare poängterade denne att det som tidigare utgjort ett hinder för en preliminär utredning och prövning i ICC, Palestinas ifrågasatta status som stat, genom resolution 67/19 inte längre ansågs vara ett problem. En preliminär utredning inleddes därmed på åklagarens initiativ (art. 15).³¹

3.3 Den aktuella konflikten

Åklagaren behandlar brott mot Romstadgan som begåtts på Gazaremsan, Västbanken och i östra Jerusalem av såväl israeliter som palestinier. Den första händelsen som nämns är den s.k. 51-dagarskonflikten. Parterna i konflikten var palestinier på Gazaremsan samt Israel. Konflikten, som ägde rum mellan den 7 juli och den 26 augusti 2014, uppges ha lett till runtomkring 2'000 palestiniers och 70 israelers död samt skador på 11'000 palestinier och 1'600 israeler. Under konflikten anklagas armerade palestinska grupperingar för att ha skjutit 4'881 raketer och 1'753 granater mot Israel, vilka resulterade i att sex civila avled och betydligt fler skadades. Flera av dessa beskjutningar påstås ha genomförts från civila byggnader, däribland skolor, sjukhus och religiösa byggnader. Några av dessa byggnader påstås också ha använts som lagringsutrymme för ammunition. Vidare anklagas palestinier för att, på instruktioner från Hamas, ha avrättat uppemot 20 palestinier för samarbete med Israel, varav majoriteten påstås ha hämtats från ett fängelse i Gaza och därefter skjutits. Detta påstås ha skett på order från Hamas.³²

I samma konflikt anklagas den israeliska försvarsmakten för att ha riktat attacker mot bl.a. civila bostadsområden och infrastruktur, FN-byggnader och sjukhus. Vidare påstås flygbombningar och granatkastare ha föranlett flera hundra civilas död i Rafah och Ash Shuja'yeh-områdena. Beskjutningar i ytterligare två områden har också rapporterats, vilka rapporteras ha lett till uppemot ett dussintal civilas död.³³

Gällande Västbanken påstås den israeliska regeringen ha varit direkt involverad i planerandet, konstruktionen, utvecklingen, befästandet och/eller uppmuntrandet av bosättningar sen ockupationen 1967. Israels medverkan gäller främst politiska beslut i form av policy och lagstiftning

---

³⁰ Förklaringen går att finna här: https://www.icc-cpi.int/iccdocs/PIDS/press/Palestine_A_12-3.pdf.

³¹ Report on Preliminary Examination Activities (2015), p. 50-54, samt p. 45.

³² Ibid, p. 62-67.

³³ Ibid, p. 67.

men även genom fysiska åtgärder. Dessa inkluderar bl.a. övertagande av mark, demolering av palestinska byggnader samt subventioner och annan ekonomisk incitamentspolitik för nya bostäder. Det har rapporterats att runtomkring 600 bostäder, tillhörande palestinier, förstördes under 2014 och ytterligare 245 under första halvåret 2015. Östra Jerusalem är inkluderat i dessa siffror. Utöver bosättningspolitiken har systematisk diskriminering av palestinier rapporterats på Västbanken gällande exekutiva judiciella åtgärder (arresteringar m.m.).³⁴

Åklagaren påpekar att utredningen inte är avslutad och att fler brott kan komma att diskuteras i framtiden.³⁵

---

³⁴ Report on Preliminary Examination Activities (2015, p. 68-71.

³⁵ Ibid, p. 62.

4. Diskussion

Som konstaterats ovan är jurisdiktionsgrunderna flertaliga och, beroende på omständigheterna i målet, i varierande grad komplicerade. Genom Palestinas förändrade status i FN och den därpå följande ratificeringen av Romstadgan, har ett flertal frågor som tidigare varit rent hypotetiska blivit relevanta.

Romstadgans jurisdiktionsgrunder är: Materiell jurisdiktion (art. 5), tidsmässig jurisdiktion (art. 11) och territoriell/personell jurisdiktion (art. 12).

Efter att Palestina skickat en 12.3-förklaring till ICC:s åklagare, har denne inlett en preliminär utredning gällande potentiella brott mot Romstadgan. Förklaringen innehöll ett accepterande av jurisdiktion för brott begångna efter den 13 juni 2014. Detta har öppnat upp möjligheten för åklagaren att utreda den s.k. 51-dagarskonflikten (7 juli till 26 augusti 2014). Utöver detta har även bl.a. bosättningar på Västbanken nämnts i åklagarens rapport över pågående utredningar år 2015. Värt att notera är att en förklaring i enlighet med art. 12.3 inte per automatik innebär att en stat begär en utredning från åklagaren. Den aktuella utredningen har, tvärtom, åklagaren inlett på eget initiativ varför reglerna i art. 15 är aktuella.

Bedömningen av materiell jurisdiktion är inte helt enkel i detta preliminära stadium. Eftersom utredningen inte pekar ut några skyldiga och endast i korta drag behandlar diverse händelser, är det svårt att avgöra vad som i slutändan kan komma att prövas i ICC. Det går dock att konstatera att flera av de gärningar som redogörs för – bosättningspolitiken, attacker mot sjukhus, dödande av civila – återfinns i Romstadgan.

De brott som kan bli aktuella är krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. Gällande krigsförbrytelser finns en kategoriseringsfråga som avgöra vilka brott som är aktuella: Är det en internationell eller en icke-internationell konflikt? Elements of crimes, en form av rättskälla för tolkning av Romstadgan (art. 9), stadgar i fotnot 34 att om ett territorium har ockuperats ska krigsförbrytelser som begås som en del av konflikten mellan ockupanten och den ockuperade, förstås som brott i internationell väpnad konflikt. Detta innebär att endast brotten som anges i art. 8.2(a) och (b) är aktuella. Premissen här är att Israels närvaro på Västbanken kan förstås som en ockupation (Israel lämnade Gaza år 2005). Eftersom Israel övertog de facto-kontroll över området genom sexdagarskriget och deras närvaro har fördömts av världssamfundet genom FN-resolution 242 (1967) bör användandet av begreppet ”ockupation” anses vara lämpligt.

Det går därmed att konstatera att ett antal gärningar kan bli aktuella för prövning – förutsatt att en skyldig individ kan utpekas. Materiell jurisdiktion kan alltså föreligga. Notera dock att detta inte innebär att en viss individ kommer att dömas för brott mot Romstadgan, utan endast att frågan kan prövas i ICC.

Tidsmässig jurisdiktion kompliceras också något genom 12.3-förklaringen, men blir sannolikt inte ett större problem för prövningen. Eftersom Palestina tidigt i januari 2015 ratificerade Romstadgan skulle den i vanliga fall trätt ikraft den 1 april 2015 (art. 11.2, jfr art. 126.2) och ge ICC jurisdiktion för gärningar som begåtts därefter. Genom 12.3-förklaringen har dock Palestina accepterat att domstolen får pröva gärningar som har begåtts efter den 13 juni 2014. Om 12.3-förklaringen hade accepterat jurisdiktion före den 29 november 2012 – d.v.s. före Palestina fick status som en stat med observatörsmedlemskap genom resolution 67/19 – skulle frågan om huruvida en stat kan acceptera jurisdiktion för en tid då den inte ansågs vara en stat vara aktuell. Så är alltså inte fallet: Tidsmässig jurisdiktion bör anses föreligga för de än så länge utredda gärningarna.

Territoriell jurisdiktion är den stora frågan i komplexet. Art. 12 anger att en stat kan acceptera ICC:s jurisdiktion genom att ratificera Romstadgan (art. 12.1) eller genom att göra en förklaring i enlighet med art. 12.3. Redan av textens ordalydelse framgår alltså ett rekvisit som ICC inte haft anledning att pröva i domstolens historia: Endast stater kan acceptera domstolens jurisdiktion. Palestina har en krånglig historia och dess status som stat har länge varit föremål många staters utrikespolitik. Den som vill göra det svårt för sig skulle kunna gå in på Montevideokonventionens kriterier för att ett område ska kunna klassificeras som en stat, men det är långtifrån en självklarhet att så bör ske. ICC är en domstol för internationell straffrätt och därmed inte primärt en domstol som ska pröva andra frågor inom folkrätten. Ibland, som här, kan de överlappa men just i denna situation kan domstolen välja den enklare vägen. Åklagaren har inte lagt större energi på att bedöma frågan – än så länge – utan har nöjt sig med motiveringen att Palestina numera, genom resolution 67/19, har en status som stat med observatörsmedlemskap i FN samt har tillåtits att ratificera Romstadgan. Följaktligen verkar åklagaren ha dragit slutsatsen att statrekvisitet per automatik har uppfyllts och att det är en förutsättning för att åklagaren ö.h.t. skulle kunna inleda en utredning. Med anledning av att FN:s generalförsamling i någon utsträckning har accepterat Palestinas status som en stat och att ingående av avtal i stil med Romstadgan är ett signum för just stater, ter sig den slutsatsen inte orimlig. Huruvida domstolen är lika övertygad som åklagaren återstår dock att se.

Om FN:s säkerhetsråd hänskjuter ett mål till åklagaren gäller ej de vanliga reglerna för territoriell jurisdiktion (art. 12.2 jmf art. 13.b) – en sådan situation föreligger dock ej här. Sålunda behöver en sedvanlig bedömning av territoriell jurisdiktion göras.

En viktig faktor för bedömningen är att Israel, till skillnad från Palestina, inte har ratificerat Romstadgan. Om både hade gjort det skulle frågan underlättas väsentligt eftersom gärningar i båda staternas territorium skulle kunna prövas, men nu måste alltså Palestinas territorium definieras. Detta är inte ett helt enkelt problem att lösa. En möjlig utgångspunkt kan tas i FN:s delningsplan från år 1947 där Västbanken och Gaza tillhör den palestinska statens (i delningsplanen benämnd ”arabiska statens”) territorium. Till stöd för ett sådant påstående kan anföras att Israel år 1967 övertog kontroll över områdena genom en ockupation som samma år kritiserades av världssamfundet genom resolution 242. Det kan alltså inte påstås finnas en *opinio juris* för att Israel på ett folkrättsenligt sätt övertagit territorierna. Vidare kan poängteras att Israel har dragit tillbaka all närvaro från Gaza sen år 2005 och därmed inte kan anses ha några anspråk på det territoriet. Gällande Västbanken skulle en alternativ utgångspunkt kunna tas i de senare avtal som slutits, där Israel successivt har dragit sig tillbaka från Västbanken, men tillåtits kvarvara i delar av området. Det skulle innebära att Västbanken delas upp i områden tillhörande Palestina respektive Israel och att den territoriella jurisdiktionen skulle avgöras med det som utgångspunkt. Till stöd för det skulle kunna hävdas att Israel erhöll, genom konsensus mellan parterna, straffrättslig jurisdiktion över delar av områdena. Då avtalen främst slutits som temporära avtal i brist på en permanent lösning och Israel inte på ett legitimt sätt närvarar på Västbanken, framstår dock FN:s delningsplan som en mer tilltalande utgångspunkt. Detta är dock allt annat än ett kategoriskt uttalande.

Bedömningen kompliceras dock av faktumet att Jerusalem var tänkt, i delningsplanen, att vara internationellt territorium. Nu står alltså området under israelisk kontroll. Frågan är om Palestinas ratificering av Romstadgan kan ge territoriell jurisdiktion för delar av ett territorium som de egentligen aldrig har kontrollerat. Det återstår att se hur detta löses.

Gällande Västbanken är det primärt israeliska bosättningar som är föremål för prövning. Om de anses befinna sig på palestinskt territorium kommer alltså territoriell jurisdiktion att föreligga. Det som gör frågan invecklad är avgränsningen av det palestinska territoriet.

För 51-dagarskonflikten, som ägde rum i Gaza och Israel, är frågan om Palestinas gränser desto mindre komplex. Däremot kan konstateras att brotten som tar upp större delen av åklagarens

utredning år 2015 gäller brott i stil med bombningar av civila byggnader och bostadsområden. Detta väcker ytterligare en fråga som ännu inte har behandlats av domstolen: Har domstolen jurisdiktion över gärningar som begåtts i en stat som inte är part till Romstadgan men fått effekter i en fördragsstat. Artikel 12 finns i Romstadgan som en form av begränsning för domstolens jurisdiktion på ett sätt som gör att den inte är universell. Stadgan tillåter dock jurisdiktion för brott som begåtts inom en fördragsstats territorium av en medborgare i en icke-fördragsstat. Den s.k. effektdoktrinen ger även stöd för uppfattningen att ICC har jurisdiktion för t.ex. krigsförbrytelser som egentligen begås på israeliskt territorium, men som får effekt på palestinskt territorium. Förutsättningarna, enligt Michail Vagias, är att skadorna är direkta, förutsebara, substantiella, uppsåtligt orsakade och tillräckligt kopplade till det palestinska territoriet. Det som talar för tillämpning av effektdoktrinen är faktumet att de brott som återfinns i Romstadgan är ytterst allvarliga. Vidare har brott inom den internationella konkurrensrätten som fått effekter i en annan stat kunnat åtalas i den påverkade staten. Mot detta kan anföras att Israel har utnyttjat sin suveränitet genom att underlåta att ratificera Romstadgan och därmed valt att generellt sett inte omfattas av ICC:s jurisdiktion. Vilken väg domstolen väljer att gå återstår att se.

Det bör även poängteras att utöver jurisdiktionsgrunderna finns ett antal övriga hinder som kan komma att aktualiseras. Eftersom åklagaren valt att inleda en preliminär utredning kommer denna att behöva ställas inför Pre-Trial Chamber för en preliminär prövning innan en formell utredning inleds. FN:s säkerhetsråd kan även utnyttja sin rätt, erkänd i Romstadgans artikel 16, att skjuta upp prövningen i upp till ett år. Vidare är, som konstaterats ovan, Israel inte bunden av Romstadgan och har därmed ingen skyldighet att följa dess bestämmelser gällande samarbete, vilket kan komplicera både utredningen och den exekutiva biten.

5. Avslutning

Palestinas resa till att bli en del av ICC har varit långdragen, men nu är de med. Nu återstår en utredning som kan förväntas pågå i åtminstone ett par år till. Konflikten är ur ett juridiskt perspektiv fascinerande att följa: Många frågor som aldrig prövats av domstolen förr har konkretiserats på ett sätt som testar domstolens gränser. Det är min uppfattning att de som anser att individer som gör sig skyldiga till brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser ska prövas och dömas, bör se på utvecklingen med entusiasm.

En avslutande reservation kan vara på sin plats: ICC:s åklagare är ännu endast inne i ett preliminärt stadium av utredningen och betydligt mer fakta, som kan vara behjälplig för bedömningen, kan fortfarande framkomma. Jag har gjort mitt bästa för att, baserat på det än så länge relativt begränsade materialet som finns tillgängligt, studera de jurisdiktionsgrunder som finns. Gällande det rent materiella – vilka brott som är aktuella och vilka personer som kan komma att prövas – har det varit utmanande att finna några detaljerade svar. När åklagaren, i slutet på året, återkommer med sin rapport för 2016 klarnar förhoppningsvis läget upp något – men än så länge är det tillgängliga materialet för en sådan bedömning otillräckligt. Med det sagt vill jag avsluta med klyschan: Jag kommer att följa åklagarens utredning med stort intresse.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur:

Aggestam, E., Persson, A & Strömbom, L (2014), *Mellan krig och fred i Israel/Palestina*, Studentlitteratur, Lund.

Linderfalk, Ulf (red.) (2012), *Folkerätten i ett nötskal*, Studentlitteratur, Lund.

Schabas, William A. (2010), *The International Criminal Court – A commentary on the Rome Statute*, Oxford University Press, Oxford.

Vagias, Michail (2014), *The Territorial Jurisdiction of the International Court*, Cambridge University Press, Cambridge.

Hemsidor:

BBC (2015), *Gaza conflict: Schabas quits UN inquiry over bias claims*. Hämtad från BBC.com 17/5-2016. Publicerad 3/2-2015. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31107988>.

Palestinas 12.3-förklaring på ICC:s hemsida. Publicerad 31/12-2014. Hämtad 18/4-2016. https://www.icc-cpi.int/iccdocs/PIDS/press/Palestine_A_12-3.pdf.

Praxis:

Bemba-målet, Pre-Trial Chamber II, dokument ICC-01/05-01/08, *Decision Pursuant to Article 61(7)(a) and (b) of the Rome Statute on the Charges of the Prosecutor Against Jean-Pierre Bemba Gombo*

Övriga källor:

Elements of Crimes.

Report on Preliminary Examination Activities (2015), ICC.

FN-resolution 181 (II), *Future government of Palestine* (1947).

Security Council resolution 242 of 22 November (1967).